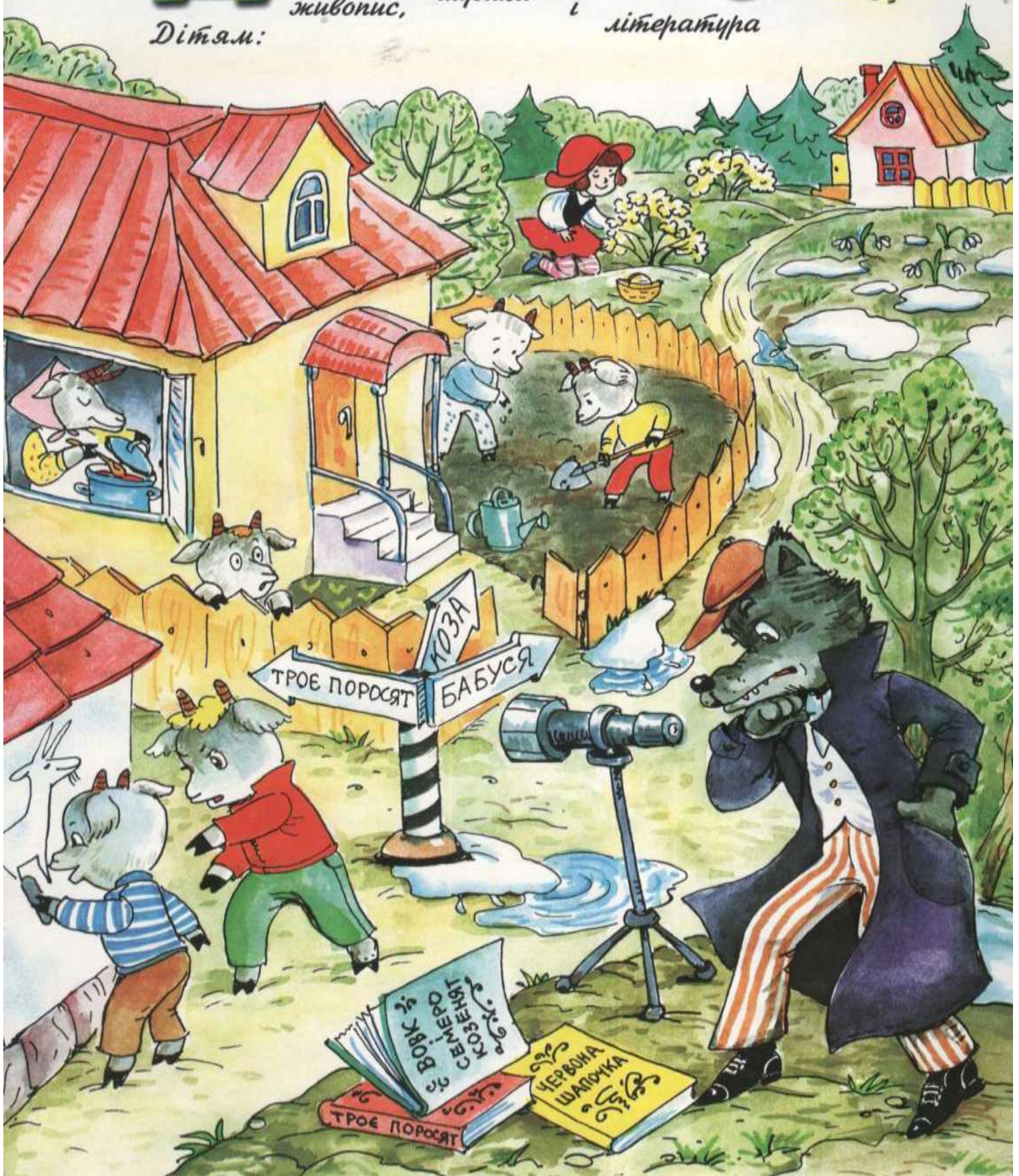

ДЖМІЛЬ

весна
61
випуск

Дітям: живопис, музика і література

- 61. Галина Джемула. Як Джмелик весну чекав.
- 63 Галина Джемула. Осінні настрої.
- 64 Галина Джемула. Джмелик замовляє казку.

- Мовленнєва компетентність
- Творче мислення • Кмітливість • Увага
- Пам'ять • Збагачення словника

Як Джмелик Весну чекав

Зауваги для дорослих

Шановні дорослі, весна — найпоетичніша пора року, оспівана у віршах, піснях, картинах художників. Дуже важливо дати дітям відчуті її особливу, чарівну принадність. Адже пробудження природи супроводжується явищами, що впливають на всі органи чуттів людини. Тож будемо разом з малюками вслухатися в дзюрчання весняних струмків, радіти сонечку, його теплу і світлу, що робить особливо чудовим усе навколо, милуватися першими квітами, вдихати їхні цілющі пахощі, вітати птахів, що прилетіли, і бджілок, що прокинулися від зимового сну. Читайте малюкам оповідки Літстудії, спонукайте їх розмірковувати, відповідати на поставлені запитання, а ще ділитися своїми враженнями у малюнках, віршах, піснях, оповіданнях.

НАБЛИЖАЄМО ВЕСНУ

Набридла Джмеликові зима. Тягнеться вона й тягнеться, а вже й березень надворі! Вирішив наш хлопчина весну наблизити. І от що придумав.

Узяв він алфавіт, зелений олівець, і ну вести лінії від літери до літери, щоб вийшло слово "весна", а жовтим так з'єднав літери, щоб утворилося слово "березень". А чому, запитаєте, жовтим? Бо мріяв про сонячний, веселий березень. Зробіть так і ви! Потім Джмелик пригадав ще кілька весняних слів: *пролісок, струмок, сонечко, травичка, ластівка*. А вам пропонує **зробити відповідні малюнки і підписати під кожним назви**.

А от вам ще одне завдання: намалюйте сонце із сімома промінчиками. На кожному із цих промінчиків напишіть першу літеру слова-ознаки весни (*Я, К, В, ДЗ, З, Д, Т*) і крапки за кількістю літер у цьому слові. А потім впишіть задумані слова.

Слова на промінчиках: *весела, ясна, квіткова, зелена, дзвінка, дружна, тепла*.

Пригадайте, які ще ознаки весни ви знаєте.

Зустрівшись цього разу з Поетом, Джмелик поцікавився:

— Я чув, пане Поете, вираз **дружна весна**, але не розумію, що він означає.

— Дружною весну називають тоді, коли водночас і струмки течуть, і весняні первоцвіти з'являються, і бруньки на деревах розкриваються, і свіжа травичка пробивається, — пояснив Поет і запитав:

— А скажи, Джмелику, як би ти розповів про дзвінку весну?

— **Дзвінка весна** — це, коли струмки ..., пташки ..., крига на річці ..., розколюється, та ще й діти ... і голосно ..., — відповів Джмелик.

Вставте у речення, де треба, пропущені слова: *перегукуються, радіють, скресає, щебечуть, жебоняють*, а потім прочитайте відповідь Джмелика Поетові повністю.

1. Закликаємо сонечко

Подякував Джмелик Поетові й разом з Пензликом пішов погуляти й весну пошукати. Хоча друг не дуже й вірив, що весна десь почалася. Він сказав: "Як відчую весну, то в долоні плесну". Вийшли вони у двір, а там похмуро, холодно, неприємно. А як іще може бути без сонця?

— Нумо сонечко закликати! — вигукнули разом друзі й завели закличку:

Вийди, вийди, сонечко!
На дідове полечко,
На бабине зіллячко,
На наше подвір'ячко,

На весняні квіточки,
На маленькі діточки.
Тут вони грають
І тебе чекають.

І що ви думаєте? — на небі таки з'явилось сонечко! Все навкруги повеселішало, стало тепліше, а це справжня ознака весни. Адже взимку сонце, хоч і світить, та мало гріє. А навесні, якщо вже воно світить, то обов'язково тепло буде!

Усміхнувшись сонечку, Пензлик плеснув у долоні.

— Ну, а тепер куди? — запитав він.

— Підемо на дідове полечко, — запропонував Джмелик.

2. На дідовому полечку

Прийшли вони на поле. І от що побачив та відчув кожний з них.

Пензлик. У полі сніг іще лежить!

Джмелик. Та розтане він умить.

Пензлик. В полі зелень ще мала.

Джмелик. Підросте, аби була!

Пензлик. Тут холодна ще земля!

Джмелик. Сонце землю звеселя.

Пензлик. Чисте небо голубе...

Джмелик. Хай порадує тебе.

Пензлик. Жебоняць, біжать струмки.

Джмелик. Шлях шукають до ріки.

Пензлик. Чуєш жайворонка спів?

Джмелик. Весну красну славить він!

Он скільки прикмет весни! Перечитайте, діти, в парах розмову хлопчиків, підкресліть римовані слова у вірші й скажіть, чий настрій вам подобається більше. Простежте, як поступово змінюється настрій Пензлика. Чому, як гадаєте?

3. По весну — до лісу

Наступного дня наші друзі пішли до лісу. Що ж вони там побачили? Було сонячно, а навколо...

Дивляться хлоп'ята: аж
Під розлогим дубом,
Мов на втіху,
Заховався від сонця
Клаптик снігу.
Як зима тікала,
Лісом бігла,
Загубилась в неї
Хустка біла.
І на самотній
Тій хустині
Пролісок здіймає
Квіти сині.

В. Кочевський

А у лісі між дубів
Сонце по діброві
Ходить, як лисичка.
Котики вербові
Мружать жовті вічка.

А. Камінчук

Розглянь малюнок до вірша. Що не так зобразив художник?

4. Здрастуй, ластівочко!

... А ще через день просто у своєму дворі побачили хлопці, як з вирію повертаються пташки. З однією пташкою їм навіть пощастило поговорити. Прочитайте їхню розмову в парах, дібравши слова в риму.

- Ластівочко сизокрила, звідкіля ти ...?
 - Прилетіла я порану із-за моря ...
 - Що нам, дітям, принесла?
 - Сонця, ласки і ...
- А. Камінчук

Для тих, хто шукав-шукав і не знайшов риму: *вплітєлиди лнвєжо вилєт*

Джмелик знову зустрівся з Поетом і захоплено поділився своїми враженнями про весну, про пташок, що прилетіли. Особливо йому сподобалися ластівки. От Поет і порадив прочитати віршоване оповідання **Наталі Забіли** про чудових пташок. Цікаві пташки ці ластівки!

*Підлетіли. Відлетіли. Тільки крильця блим та блим!
Це вони будують вміло для своїх маляток дім.*

*Все працюють безупинно, не марнують, бачте, час.
Грудочки м'якої глини в дзьобі носять раз по раз.*

*Скоро буде тут гніздечко, добре зіплене з землі.
І лежатимуть яєчка у м'якенькому кублі.*

*Потім будуть пташенята, ненажери — просто страх!
Цілий день їм батько й мати все носитимуть комах.*

*Підростуть в маляток крила, мати їх навчить літати,
— так, як мама вас учила в книжці літери читати.*

*А тоді настане осінь... Стане зразу холодніш.
Вранці ляжуть білі роси на травичку, на спориш...*

*В теплий край тоді далеко полетять усі пташки:
журавлі, качки, лелеки і маленькі ластівки.*

*А як стане знов на дворі тепло, весело, весна,
— прилетять пташки з-за моря знов до нашого вікна!*

Перечитайте текст. Як краще його назвати: "Гніздечко", "Малята-ластівки" чи "Ластівки"?

Знайдіть у тексті, як ластівки будують гніздечка; вирощують своїх пташенят.

Чи можна ластівку назвати працюючими, вмілими, турботливими, гарними батьками?

Чим батьки ластів'ят схожі на ваших тат і мам?

Які рядки з тексту звучать сумно, а які — весело?

Знайдіть у тексті слова-ознаки до поданих слів:

- будують (як?)
- працюють (як?)
- глина (яка?)
- кубля (яке?)
- край (який?)
- роси (які?)
- крила (що зроблять?)
- роси (що зроблять?)

От скільки цікавої роботи задали вам ластівки! Які це птахи? Де чие гніздо?

Хто з них шпак? Хто — лелека? Хто — дятел? Хто — ластівка? Де чие гніздо? У кого гніздо, а в кого — гніздечко? З'єднай лініями птахів з їхніми назвами та гніздами.

6. Бджілки прокинулися

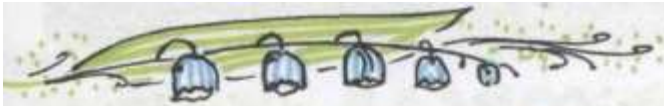
А потім прокинулися бджілки. Тут уже Пензлик почав плескати в долоні дуже радісно.

Голодні, вони прокинулися й полетіли шукати собі поживу.

Спершу відвідали яблуньку, але вона ще, на жаль, не зацвіла. Не було цвіту й на інших деревах. Засмутилися бджілки.

Аж ось побачили під кущиком фіалку. Її квіточки були повні пахощів та солодкого соку. Напилися бджілки й весело полетіли додому.

(За К. Ушинським)

Допоможіть весні!

Розгляньте малюнок, знайдіть і розфарбуйте (у фіолетовий колір) фіалки, а на деревах намалюйте для бджілок біло-рожеві квіти.

Прочитайте рядки, в яких ідеться тільки про бджілок, а потім ті, в яких розповідається лише про квіточки.

Поет дав Пензликіві та Джмеликові завдання: з'єднати частини прислів'їв.

— Треба бути дуже уважними! Виконаєте як слід — і весна швидше настане, — запевнив він хлоп'ят. Попрацюйте разом з ними й ви, друзі.

Матінка-весна
Весняний день
Сій вчасно,
Вода потекла,

вродить рясно.
усім красна.
весну принесла.
рік годує.

7. Забави і заняття дітей

Дітям такої пори, звісно ж, удома не сидиться. Збираються вони разом і співають ось такої:

Дівчаточка-гороб'ята,
Хлопчаточка-солов'ята,
радьмося.
Та виходьмо на травичцю —
в добрий час.
Нема таких співаночок,
як у нас!

Та діти не тільки граються, вони ще й працюють на городі — садять і сіють городину. Чи доводилося комусь із вас це робити? — Правда ж, було цікаво?

Послухайте вірш **О. Катрич**.

Мають діти свою грядку,
Сіють, садять по порядку
Всю городину у ряд:
Баклажани, біб, буряк,
Гарбузи, горох, гірчицю,
Редьку, сою, моркву, мак,
Перець, дині, кавуни,
Кріп, петрушку, пастернак,
Огірки і помідори,
Кабачки і патисони,
І капусту, й бараболю,
І цибулю, і квасолію.
Сіють, садять. Хай росте!
Бо ж городники на те!

Які з названих овочів ви знаєте? Підкресліть їх. Квадратиком обведіть першу літеру назв тих рослин, що починаються з **Б**, трикутником — з **Г**, кружком — з **П**, овалом — з **К**.

Що з названого сіють, а що — садять?

На все добре! Чекаємо листів і малюнків.

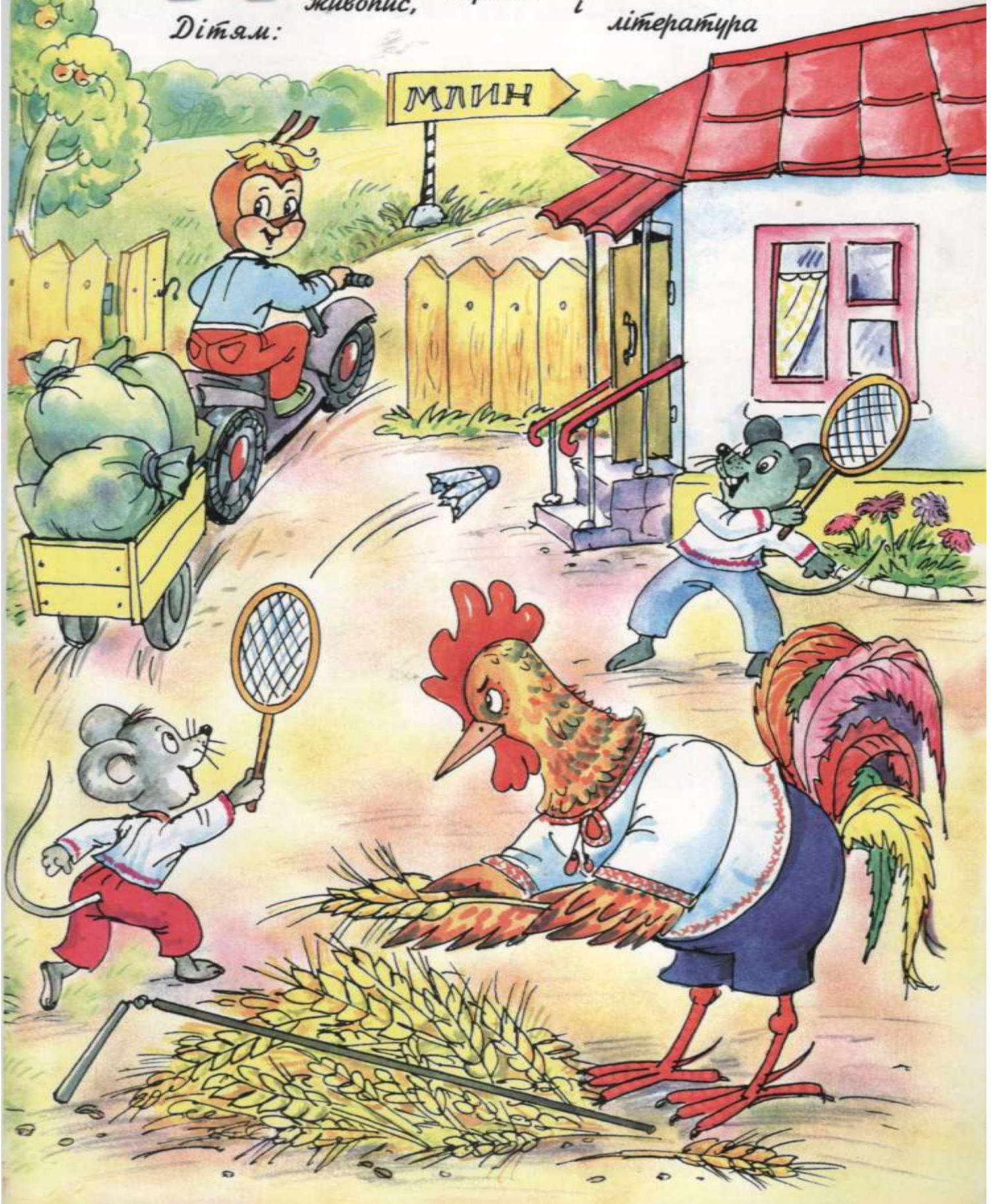
Заняття Студії вела **Галина Джемула**
Малювала **Лариса Горошко**

ДЖМІЛЬ

ISSN 1680-4481

ЛІТО
63
ВІПУСК

Дітям: живопис, музика і література

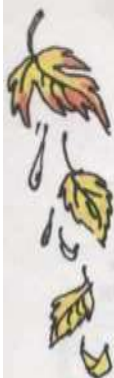

- Мовленнєва компетентність
- Творче мислення • Кмітливість
- Увага • Пам'ять

Зауваги для дорослих

Наша Літературна студія з номера в номер розкриває дітям таємниці художнього слова і вчить володіти ним. Сьогодні поговоримо про те, як словом передається настрій природи. Адже це — одна з найдоступніших дітям тем. Художні образи та інші поетичні засоби діти сприймають і відтворюють легко, якщо дорослі під час спостережень у природі спонукають їх помічати цікаві образи, подають приклад щирого захоплення ними. Тоді зростатимуть наші діти чутливими до прекрасного, поетичними, талановитими. Займайтеся з дітьми і в приміщенні, і на свіжому повітрі, вивчайте настрої осені — вашої та описаної митцями. Малюйте словом осінь разом з дітьми.

Осінні настрої

Джмеликові книжечки

— А я вирішив, що робитиму книжечки, — похвалився якимось Джмелик Поетові.

— І як же? — поцікавився той.

— Візьму альбом чи зошит і вписуватиму туди вірші, які мені подобаються. Зараз ось про осінь книжечку роблю. У мене останнім часом якийсь осінній настрій, — сказав Джмелик.

— А осінній настрій яким тобі здається? — запитав Поет.

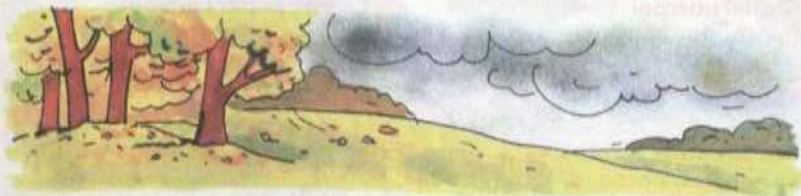
— Спершу думав, що лише сумний, а потім побачив, що й веселого в осені чимало є.

— То покажи ж мені, хлопче, які твори про осінь тобі вдалося зібрати.

І стали вони читати.

ОСІНЬ СУМНА

Минає літо. Шелестить
Пожовкле листя по діброві,
Гуляють хмари, сонце спить...

Тарас Шевченко

Джмелик. Мені сумно читати ці рядки, й авторові, видно, теж сумно було їх писати.

Поет. Так, Джмелику. Шелестить пожовкле листя — і те, що на дереві, і те, яке вже впало на землю. Сонце спить — отже, день похмурий, вітер жене хмари. Невесела картина.

Джмелик. А ще ось такий вірш **Олени Пчілки:**

Садок марніє потихеньку,
Пожовклі падають листки,
Вітрець не віє
вже тепленько, —
Жене понурії хмарки.
Посох горошок на городі,
Мачок вже
цвіт свій погубив,
Високий соняшник
на грядці
Журливо
голову схилив.

Джмелик. Чи не правда, теж не дуже веселий настрій? Садок наче захворів на осінь: дерева поменшали, втративши листя, вітер холодний, хмарки "понурії", все сохне...

Поет. А чому, як гадаєш, Джмелику, соняшник журиться?

Джмелик. Може, горобці дзьобають? А, може, його голова від зернят, важка й тому похилилася? А, може, він журиться, що скоро його зріжуть... Щось і мені вже сумно стало!

ОСІНЬ СУМНО-ВЕСЕЛА

Поет. Давай-но, Джмелику, зробимо цей вірш веселішим. Підкресли у ньому слова, які тебе особливо засмучують.

Джмелик підкреслив такі слова: *марніє потихеньку, не віє тепленько, понурії, журливо.*

Поет. А тепер я поміняю ці слова на веселіші.

Так Поет і зробив, і от що вийшло:

*Садок у золоті осіннім,
Пожовклі падають листки,
Вітрець, вже трохи холодненький,
Жене до обрію хмарки.
Посох горошок, бо вже ж осінь,
Мачок десь цвіт свій загубив,
Високий соняшник голівку,
З важким насінням нахилив.*

Джмелик. О, пане Поете, то ви не тільки оті слова поміняли, а ще й...

Поет. Нічого не кажи, Джмелику, нехай діти перечитають обидва вірші й самі виявлять, що змінилося.

Отже, діти, виконайте це завдання.

Поет. Скажи, Джмелику, чи хоч трохи поліпшив такий вірш тобі настрої?

Джмелик. Аякже! Тепер садок ввижається мені гарним, і вітрець не такий уже сердитий, розважається собі хмарками, мачок задумався: "І де це я цвіт подів?". А соняшник просто обважнів, сповнений насіння, тож і не дивно, що він голову схилив.

Поет. А як тобі, Джмелику, такий ось невеличкий вірш **Вадима Пепи**?

*Їде осінь на рябому коні,
Рябі в осені дні:
То сизая хмара низько нависне,
То ясне сонечко весело зблисне.*

Джмелик. Він мені подобається тим, що в ньому настрої різні. Хмара навіює сум, а сонечко — звеселяє.

Осінні листки

Поет. Треба вже, мабуть, Джмелику, щоб листя з дерев осипалося у твоїх віршах.

Джмелик. Будь ласка. Вам як: щоб сумно було чи щоб весело?

Поет. А чи немає в тебе чогось **сумно-веселого**?

Джмелик. Є. Такий вірш написав **Янка Купала**.

Поет. Цікаво мені, як ти, Джмелику, сприймеш вірш **Наталі Забіли**.

Листопад

*Листя з лип і беріз
Осипається.
За стебло верболіз
Зачіпляється.
Стали трави, стежки
Золотистими,
А тоненькі гілки —
Та й безлистими.
А як буде весні
Путь простелено,
Знов на тому гіллі
Стане зелено.*

Поет. Тут автор спершу трохи сумує, потім милується красою трав та стежок, а згадавши весну, й зовсім веселішає, і ми разом з ним.

Осіннє листя

*Від вітру коливаються
Пожовклі дерева,
А листя з них зривається
І пісеньку співа:
Веселі танцюристи ми,
Кружляєм в висоті,
Листки, листочки, листячко,
Червоні й золоті!
Зриваємось ми зграями
З топольок та беріз,
Злітаємо, кружляємо
І падаємо вниз.
Та, вітром знов піднесені,
Мчимо з височини.
Нам радісно, нам весело,
Нам любо восени!*

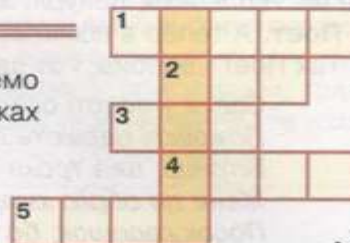

Джмелик. Який гарний вірш, пане Поете! Листочки в ньому, мов живі, і співають, і танцюють. Тут багато слів, які називають дії, тож виникає враження, що листочки весь час у русі. Мені завжди здавалося, що листочкам восени не хочеться облітати з дерев, а от **Наталя Забіла** показала, що їм це робити весело.

Розважимося!

Поет. А що, Джмелику, може ще якимось настроєм підніmemo читачам твоєї книжечки? Розмістимо, наприклад, на сторінках якісь цікавинки.

Джмелик. А це ідея! Пропоную розв'язати кросворд. Правда, він простенький, зате я сам його придумав.

1. Ділянка землі, де ростуть овочі.
2. Ділянка землі, де ростуть фрукти.
3. Місцевість, заросла деревами, де живуть зайці й лисиці.
4. Велика ділянка землі, де ростуть зернові культури.
5. Рогата лісова тварина.

(Чоловік 'авин 'зіл 'їго 'їдола)

Джмелик. До четвертого пункту я дам підказку: треба вибрати слово з-поміж таких трьох: поле, нива, лан.

Розв'язавши кросворд, треба прочитати слово, яке утворилося у заштрихованих клітинках, якщо читати його згори вниз.

Поет. Діти можуть придумати й свій кросворд зі словом "осінь". Він може бути овочевим, фруктовим, грибним, деревним — яким завгодно!

Джмелик. А ще, пане Поете, я пропоную нашим читачам таке завдання: нижче написано те, що буває і чого не буває у вересні. Те, чого не буває, треба закреслити.

У вересні:

Святкують Новий рік.

Цвітуть підсніжники.

Достигають яблука.

Йде дощ.

Цвітуть квіти.

Прилітають птахи.

Лежить туман.

Починається навчання в школах.

Поет. Ну як, упоралися діти із завданням? Молодці! А я, Джмелику, хочу запитати в тебе і в наших читачів, чому осінні місяці мають такі назви: вересень, жовтень, листопад? Знаєте?

Джмелик. Назви другого і третього місяців дуже легко пояснити, а от назву першого... Може, тому "вересень", що птахи, збираючись відлітати, голосно кричать, тобто "верещать"?

Поет. А, може, тому, що у вересні цвіте вереск? Отже, думайте.

Джмелик. А я пропоную ще таке завдання для дітей.

З'єднайте зображення осінніх квітів з їхніми назвами.

АЙСТРА

ЖОРЖИНА

ХРИЗАНТЕМА

ЧОРНОБРИВЦІ

МОРОЗЕЦЬ

ОСІНЬ ЗАДУМЛИВА, МРІЙЛИВА, ГРАЙЛИВА

Поет. Одначе, Джмелику, повернемося до осінніх настроїв. Ми з тобою говорили про сумні та веселі. А, може, бувають і ще якісь?

Джмелик. А спробуймо, пане Поете, пошукати інші настрої в осінніх віршиках. Ось як Вам, наприклад, подобається цей вірш **Вадима Скомаровського**?

Лісова колиска

Стежка, озеро, стіжок —
Все у падолисті,
І в гніздечку для пташок
Задрімав сухий листок,
Наче у колисці.

Поет. Тут настрої **спокійний, мрійливий**. Уявляю собі, про що мріє гніздечко, що сниться листку, ким він себе уявив — одне слово, я не сумую, а замислююся.

Джмелик. А ось як пише про осінь **Віктор Терен**.

Осінь

Вітер з пожовклим листком
Грається в котика-мишки.
То поженеться біжком,
То підкрадається нишком.
Ну, а коли спійма,
Буде, дітки, зима.

Правда, пане Поете, тут уже настрої **грайливий**?

Поет. Згоден. Справді, гра вітру з листком схожа на гру котика з мишкою. Уявив собі, як це робить вітер і... замислився, тож настрої тут трохи й **задумливий**. І до зими нас автор так обереженько, легко готує.

ОСІНЬ ТРИВОЖНА, ТАЄМНИЧА

Поет. Нагадає нам про прийдешню зиму і вірш **Ліни Костенко**.

Березовий листочок

Іще не сніг і навіть ще й не іній,
Ще чути в полі голос **череда**.
Здригнувся заєць — ліс такий осінній,
Куди не ступиш, все щось шарудить!
Чи, може, це **спинається** грибочок?
Чи, може, це скрадається хижак?
То пролетить березовий листочок,
То пробіжить невидимий їжак.

Поясню значення деяких слів. *Череда* — це стадо корів, що пасеться у полі, *спинається* — підводиться, стає на ноги, тобто автор хоче сказати, що грибочок підростає. А тепер щодо самого вірша.

Якщо уявити себе на місці зайця, то настрої і дещо **тривожний**, і якийсь **таємничий**. А у двох останніх рядках — **задумливий**.

Джмелик. Гарно пише **Ліна Костенко**!

А от я вам зараз прочитаю вірш **Григорія Химича** із зовсім протилежним настроєм — **сонним**.

Прикмета

На осінньому
Осонні
Дзумкотіли
Оси сонні:
Поз-з-зіхає
Ведмедисько —
З-з-значить,
Вж-ж-же
Мороз-з-зи
Близ-з-зько.

Джмелик. У цьому вірші дзумкотіння ос так гарно відчувається! Тільки що таке **осоння**?

Поет. Це слово — родич слова **сонце**. **Осоння** — місце, в якому сонячно й затишно.

ОСІНЬ МІНЛИВА

Джмелик. Зрозуміло, дякую. О, я ще один вірш із цим словом знайшов. Його автор — **Олег Орач** — справжній гуморист.

Горобці

В калюжі на дорозі
Ув осені в руці
Востаннє в цьому році
Скупались горобці.
І сохнуть на осонні,
Де затишне тепло,
Щоб не було ангіни,
Щоб кашлю не було.

Джмелик. А як це слід розуміти: ув осені в руці?

Поет. Мабуть, так, що це відбувається восени. Та ще горобці, напевне, так дружно впали в ту калюжу, наче хто їх з руки висипав. Подумайте, діти, з яких слів іще ми розуміємо, що у вірші йдеться про осінь? Усі здогадалися, що з третього рядка? Ну, а настрої — настрої **спокійний** — сидять собі, щубраються, сохнуть, може, який і дримає.

Джмелик. Я вчора був у своїх друзів у дитсадку і мені сподобався вірш **Лесі Силенко**, який їм читала вихователька.

Впав листок кленовий

Пада лист кленовий
В лісове озерце,
Плава, ніби човник,
Човник золотий.
Де ж ти, де, Телесику,
Срібне де весельце?
Принесла **кулешику** —
Припливи, приплинь...

Поет. Настрій у вірші **мрійливий і казковий**. Так і уявляєш собі малесенького Івасика-Телесика на листочку-човнику. І на душі стає так світло й водночас сумно. Ці настрої у віршах переплітаються та змінюються. Можна сказати, **мінливі** настрої.

Творимо настрої

Поет. Ну що, Джмелику, час завершувати розмову про настрої?

Джмелик. Шкода, пане Поете. Адже гарних віршів про осінь так багато, що в мене не одна книжечка вийде. А можна робити книжечки за настроями.

Поет. А чи, зрозумів ти, Джмелику, як створюється у вірші настрої?

Джмелик. Напевне, так: вживаємо слова-назви ознак дій чи предметів сумні, веселі чи ще якісь, от і виходить відповідний настрої.

Поет. Спробуй виконати таке завдання: спершу сумно, потім весело, а далі — як схочеш розкажи про ялини.

Джмелик. Сердито хитали головами темні ялини. Веселі ялини зеленіли на узліссі. Спокійно гомоніли мудрі ялини. Тривожно перешіптувалися високі ялини. Мрійливо погойдувалися молоді ялини. Грайливо хитали китичками гілок ялинові малята.

Поет. Непогано вийшло! Тож даю усім дітям домашнє завдання: складіть речення-настрої про осінні річку, вітер, сонце.

Творіть, друзі. Передавайте свої настрої і в словах, і в малюнках. Джмелик буде радий, якщо ви підтримаєте його.

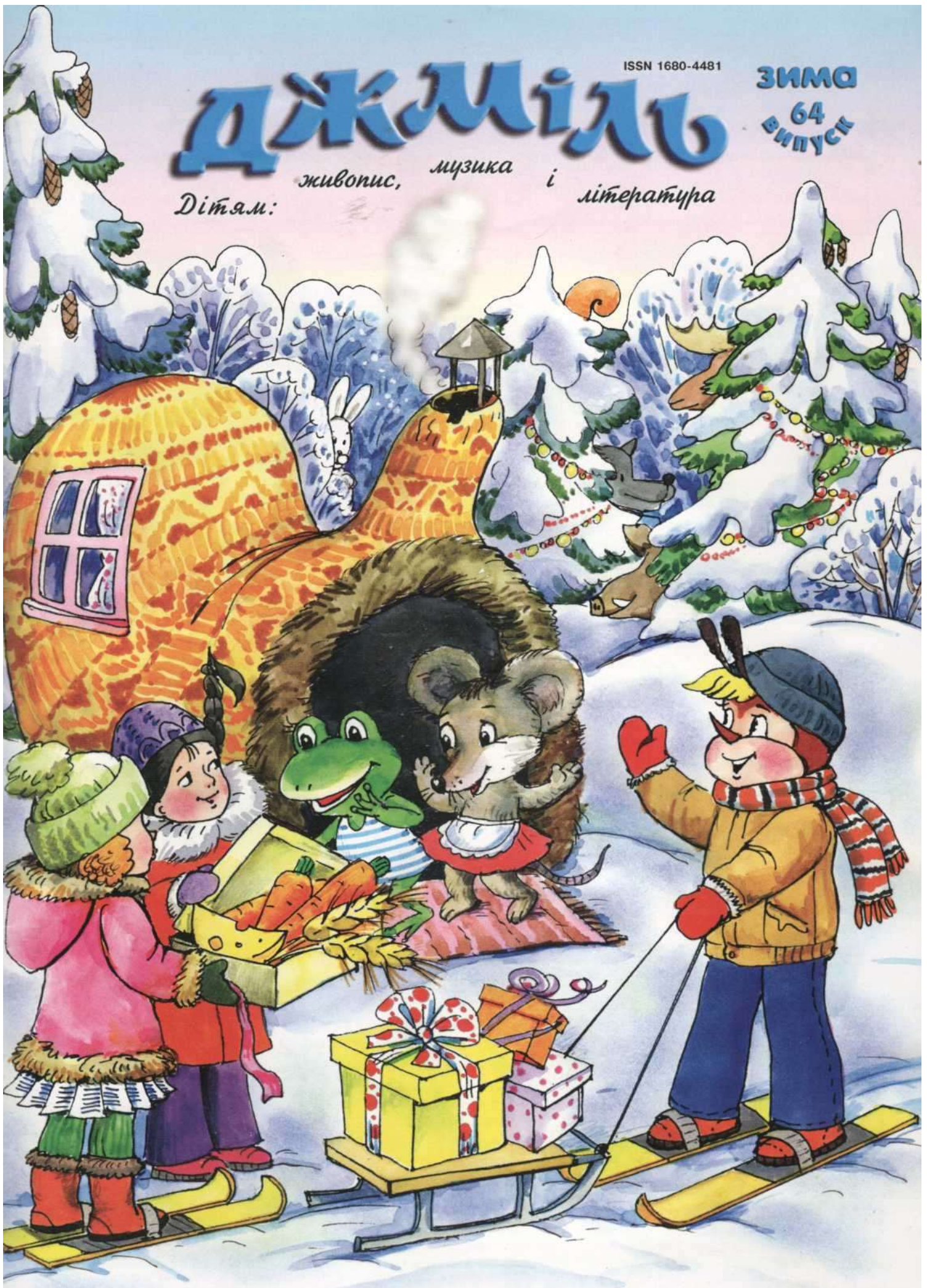
Заняття студії вела **Галина Джемула**
Малювала **Лариса Горошко**

ISSN 1680-4481

ЗИМО
64
ВИПУСК

ДЖМІЛЬ

Дітям: живопис, музика і література

Зауваги для дорослих

Літературна творчість неможлива без уяви так само, як і сприймання художнього твору. Уява, фантазія — основа креативності і в будь-якій іншій галузі. Як активізувати і розвивати ці безцінні якості у дітей в опорі на художнє слово, як спонукати їх самих плекати власну уяву? Про це ви дізнаєтеся із сьогоднішньої Літстудії. Проводьте її заняття з дітьми, придумуйте аналогічні завдання, фантазуйте разом. Це дасть поштовх розвитку не лише мовлення та мислення, а й усього духовно-інтелектуального потенціалу дітей.

ДЖМЕЛИК ЗАМОВЛЯЄ КАЗКУ

ЛИСТУВАННЯ З ДІДОМ МОРОЗОМ

Хто з вас, друзі, не любить отримувати подарунки, та ще й на Новий рік? І Джмелик, звісно, щороку нетерпляче очікує на них від Дідуса Мороза. А щоб той точно знав, що саме йому, Джмеликові, потрібно, хлопчик пише йому листи, в яких просить про подарунки. І знаєте — це допомагає!

❄ **З розкиданих літер складіть слова, щоб дізнатись, які ж подарунки Джмеликові приносить Дідусь Мороз.**

А цього року йому забажалося чогось незвичайного. Тож знову отримав Дід Мороз листа.

❄ **Прочитайте листи й скажіть, який з них написав наш герой.**

*Дідусю Морозе!
Принеси мені багато-багато
цукерок та ще мішок печива.*

*Дідусю Морозе!
Зроби, будь ласка, так,
щоб я побував у казці.*

Напевне, ви вже здогадалися, який лист був від Джмелика. І ось що Дідусь Мороз написав йому у відповідь.

Любий Джмелику!

Мене дуже зацікавив твій лист. Запрошую до себе в гості. Буду радий побачити тебе. А от щодо казки, то маєш знати, що в неї можна потрапити, тільки якщо вмієш фантазувати. Ось, наприклад, лежить на столі ложка черпачком донизу. Людина без уяви подумає: "Лежить собі ложка", а той, в кого уява розвинена, скаже: "Ложка обнюхує стіл, чи не можна його з'їсти", тобто ложка в нього оживає. Або, скажімо, людина багато ходила, прийшла додому, роззулася, поставила свої черевички та й усе. А от людина з уявою думає про них так: "Находилися мої черевички, аж язички висолопили, бо підощви свої натомили". Подушка у такої людини "спить", яблуко "сміється", цукерка "хизується" барвистим вбранням, як дівчинка.

Якщо ти сприйматимеш світ навколо себе через уяву, то обов'язково побуваєш у казці. Або вона й сама тебе знайде.

Дід Мороз

УЯВА ПРАЦЮЄ!

Дід Мороз пояснив Джмеликові, як до нього можна дістатися.

Зрадів хлопчик, одягнувся, узяв подарунок для Дідуса і вирушив у путь.

Спершу йшов чорним полем і уявляв собі, що поле стомилося, що воно вже спить. Стали падати сніжинки. Джмелик зупинився, простягнув руку і став їх ловити та розглядати. І здалося йому, що то не сніжинки, а маленькі балеринки танцюють у повітрі під музику вітру.

Сніжинки кружляли у повітрі й поволі опускалися — яка на що потрапить. І ось як це уявляв хлопчик.

- Опустилися сніжинки на землю. “Укриємо її, — думають, — нехай спить під білим укривалом, а ми її грітимемо”.
- Опустилися сніжинки на дорогу. “Прикриємо її, — думають, — нехай буде слизькою, щоб по ній санчата ковзали, дітей катали”.
- Опустилися сніжинки на дерева. “Вберемо їх, — думають, — нехай стануть білими та гарними”.

Тут Джмелик увійшов до лісу, і йому здалося, ніби дерева підбігли та оточили його, а маленькі ялиночки стали навшпиньки, щоб роздивитися, хто ж це завітав до них на гостину. На старих ялинках погойдувалися й тихо дзвеніли шишки.

І Джмелик раптом зрозумів: цей ліс справді казковий. І зовсім не було страшно, а, навпаки, — цікаво.

Життя у лісі йшло повним ходом. Он скільки слідів на снігу залишилося.

❄ **Розгляньте, друзі, цю “лісову книгу” та скажіть, де хто “розписався”.**

А Джмелику тим часом пригадався вірш **Валентини Каменчук** про лиса.

Ішов лис
через ліс,
Лисенятам
капці ніс,
Щоб соснові
шишки
Не кололи
ніжки.

Під сосною Джмелик побачив горбок. Цікаво, що там? Може, то барліг? А під снігом спить ведмідь, тож, будь ласка, не шуміть. А може, там ціла сім'я, як про це розповідається у вірші **Мар'яни Савки**?

У зимі-зимнющій в темному барлозі
Ведмедиця ведмежатку гріє зимні нози,
Тепло хукає на вушка, розтирає спинку:
— Ось такі в нас зимі люті, мій коханий синку.
Ведмежатко засинає, тулиться до мами.
А барліг хтось засипає срібними снігами.

А може ще з якоїсь причини той лис ходить лісом? Як гадаєте?

А ось про зайченят — вірш **Богдана Стельмаха**.

П'ять зайчаток вийшли з дому.
Спершу стали по одному,
Потім в пари, топчуть сніг,
Хто без пари — геть побіг.

То це, виявляється, зайченята навчаються ходити парами! А, може, ще чого? Поміркуйте.

ДЖМЕЛИКОВА КАЗКА

Біля куща з-під снігу стирчав пень, а Джмелик уявив, що це справжній теремок. І ось яку казку він придумав.

Осінь. Стоїть собі пеньок. Біжить повз нього ящірка.

— А хто-хто в пеньку живе? Ніхто!

Ніхто не відповідає. Залізла ящірка під корінь і стала вмоцуватися на зимовий сон. Аж тут приповзає комашка.

— А хто-хто в цьому пеньку живе?

— Ящірка!

— Ти, щірка?

— Та ні, я ящірка!

— Пусти мене, я комашка. Я під кору залізу, засну, тобі не заважатиму.

От їх уже двоє. Коли це мурашки сунуться цілою родиною та з усім своїм домашнім скарбом, і собі туди ж:

— Пустіть нас перезимувати!

Тут уже сам пеньок заговорив:

— Влаштовуйтеся поряд зі мною, тут ямка є.

Заворушилися мурашки, швиденько житло собі спорудили та й затихли. Аж тут їжак суне, шарудить, чалапає, сопе:

— А пустіть і мене перезимувати!

— Он біля мене хмиз — залазь під нього, тільки не колися!

Тож і їжак примостився. Може, це було так, може, інакше. Придумайте і ви, друзі, як це було.

ТРІШКИ ПОЕЗІЇ

Тим часом снігопад не припинявся. І навкруг усе було, як у вірші **Василя Зайця**.

Білий сніг — холодний пух —
Побілів усе навкруг.
Вітерець пушок збирає,
Гарні шапочки сплітає
І дубкам, і грабкам,
І берізкам, і кленкам.

А якщо хто не знає, чому йде сніг, то прочитайте такі рядки **Анатолія Камінчука**.

Баба Віхола ішла,
Велетенський міх несла.
Аж тут вихор налетів,
Міх пошарпав, потрусив.
Розв'язався бабин міх —
І посипав з нього сніг.

Сидить пряля та й пряде —
Сніг іде-іде-іде —
Нитка рветься де-не-де —
А вона пряде й пряде.
Вже напярла хуртовин
На шапки для верховин,
На сувої полотна,
На завіску для вікна,
На хустину й укривало.
Мало-мало-мало-мало.
Сніг іде-іде-іде,
А вона пряде й пряде.

Ліна Костенко

Живе на світі дивний чоловік.
І він власноруч розсипає сніг.
Його старий полатаний мішок
Доверху повен крихітних зірок.
Чекає нетерпляче дівчора,
Щоби для снігу підійшла пора.

Богдан-Ігор Антонич

А Джмеликові ще пригадалася казка про Мороза Івановича, в якого подушки та перини були набиті снігом, що його, як пух, мала підбивати бідна дівчина. Або уявилося, що в бабусі Зими є величезний пухнастий білий кіт, якому вона вичісує шерсть. Чеше, а пушинки розлітаються, і їх так багато, що вистачить усю землю застелити. А що ви придумали, діти?

У ДІДУСЯ МОРОЗА

Дід Мороз зрадів Джмеликові, пригостив його чаєм з печивом, а хлопчик Дідуся — медом, який приніс йому в дарунок.

— А я тут саме читаю листи від дітей та готую подарунки. Допоможеш мені? — запитав господар.

❄ Дізнайтеся, про що мріють діти, та обговоріть їхні новорічні прохання.

Діду Морозе!
У Дмитрика є новий велосипед, і він ним весь час хвалиться. Зроби, будь ласка, так, щоб той велосипед у нього поламався. Більше мені нічого не треба.

Олег

Дідусю Морозе!
Подаруй мені, будь ласка, собаку.

Федір

Любий Дідусю Морозе!
Подаруй, будь ласка, моєму татові набір інструментів, мамі — нову сумочку, бабусі — гарного котика, а братові — роликові ковзани. А мені нічого не треба, бо в мене все є.

Катруся

Дідусю Морозе!
Спасибі тобі за те, що ти весь час мені приносиш подарунки.

Я хочу, щоб цього року ти зробив подарунок СОБІ, бо ти такий добрий.

Подаруй собі все, що ти тільки хочеш.

Микита

Дорогий Діду Морозе!
Подаруй мені новий телефон, комп'ютер, надувний матрац для плавання та гірський велосипед.

Владик

Подаруй мені, будь ласка, нову ляльку Барбі і будиночок для неї.

Валя

— Джмелику, чиї листи тобі сподобалися найбільше?

— Звісно, листи Катрусі та Микити.

— Мені теж. От бачу, що треба листа написати Олегові, бо дуже недобре бажати погане своєму товаришеві. Може, ти напишеш?

— Напишу, Дідусю Морозе, і нехай діти теж напишуть. А ось ще один цікавий лист.

Дідусю Морозе!
Зроби, будь ласка, так, щоб я став найсильнішим у дворі і швидше за всіх бігав. Дуже тебе прошу.

Ігор

— І що б ти порадив йому, Джмелику?

— Вважаю, що це за Ігоря ніхто зробити не зможе. Хоче бути дужим, швидко бігати — нехай щодня тренується, загартовується.

— Владикові я щось одне подарую, бо дуже багато чого він забажав.

— А з Микитковим побажанням як бути?

— Тут, Джмелику, нехай порадять діти.

Отже, цього року подарунки для всіх вас, діти, готує не тільки Дід Мороз, а й ваш друг Джмелик.

Тож пишіть йому, розповідайте, як провели зимові свята, присилайте малюнки.

Заняття Студії вела Галина Джемула
Малювала Лариса Горошко